

»Gonilni sili našega truda sta strast in ljubezen«

Slovenci po svetu Poleg staršev s slovenskimi koreninami se za znanje slovenščine novih rodov trudijo učitelji prostovoljci in entuziasti

Po desetih dneh druženja in širjenja obzorij se bodo slovenski izseljenci, učitelji slovenščine in drugih predmetov v slovenščini, vrnili domov na vse konce sveta. Tam pa s prostovoljnimi delom še naprej plemenitili znanje slovenščine vseh tistih, ki bi radi ohranili znanje jezika staršev ali prednikov, s tem pa tudi vez s Slovenijo.

SAŠA BOJC

Sogovornice iz Argentine, ZDA, Avstralije in Brazilije poudarjajo, da je to strokovno srečanje zanje velikega pomena. Ne samo da jim omogoči obisk Slovenije in izmenjavo dobrih učiteljskih praks – med drugimi so se seznanili s poučevanjem na slovenskih šolah v Celovcu –, temveč jim vliva predvsem energijo, ki jo potrebujejo, da svoj prosti čas namenijo poučevanju. Takšno razdajanje ni le v njihovo lastno osebno zadovoljstvo, čeprav ga z vsem srcem sprejemajo kot svoje poslanstvo.

Irena Urbančič Poglajen, ki živi v Buenos Airesu v Argentini, že od zgodnje mladosti poučuje v Balantičevi slovenski šoli v okraju San Justo, ki obhaja 65 let delovanja. Je ena največjih slovenskih šol v Buenos Airesu ter ena od šestih, ki tam delujejo. Skupno jih obiskuje okoli 200 osnovnošolskih otrok. »Srečujemo se ob sobotah, ko najprej pozdravimo zastavo in zmolimo, potem pa ob 8. uri začnemo pouk, ki traja do 13. ure. Poleg jezika se v slovenščini učimo tudi zgodovine in zemljepisa Slovenije in tudi pojemo. Na naši šoli se je v vseh teh letih učilo več kot 800 otrok, trenutno imamo 54 učencev pa tudi učence na daljavo po spletu v Braziliji in na jugu Argentine. Pred desetletjem smo imeli dvakrat več učencev, saj so bile družine številnejše,« pripoveduje sogovornica iz družine z enajstimi otroki. Sama je mama petim.

Rodila se je v Argentini staršema, ki sta se spoznala v taborišču, njuna poroka leta 1949 pa je bila prva v Buenos Airesu. Njena mama ima pri svojih 89 letih kar 60 vnukov in

pravnikov. »Čeprav smo bili tam rojeni, se trudimo, da bi se doma, oba z možem sva Slovenca, pogovarjali v slovenščini, v mešanih zakonih pa je to težje. A vsi potomci Slovencev se trudijo, da bi otrokom posredovali slovensko kulturo, navade in šege, ki jih ohranjamo. Tako hkrati živimo v dvojnem svetu,« razkriva.

Slovenijo je prvič obiskala šele leta 2001. O tem je sanjala vse življenje, a prej ni imela možnosti. »Ko sem prišla v Slovenijo, sem se zjokala od veselja in ganjenosti in še danes se spomnim teh občutkov; nisem se počutila turistka, ampak kot da sem prišla domov. Ko sem videla sneg in zasnežena drevesa, česar v Buenos Airesu ne moreš, se mi je zdelo tako idilično in pravljичno ... Notranja želja pa je bila tako močna, da se mi je zdelo lepo tudi, ko je bila megla,« pripoveduje. Današnjim mladim se obisk Slovenije obeta po končani slovenski srednji šoli v Buenos Airesu, tako da je njenih pet otrok že pri svojih 18 letih spoznalo domovino starih staršev.

»Šola je naša trdnjava«

Začetki šole so bili skromni, brez učil in brez prostorov, toda prizadevanje staršev in kulturnih delavcev, učiteljev in predvsem duhovnikov, da bi ohranili ljubezen, kulturo in košček Slovenije na argentinskih tleh, je obrodilo sadove. »Šola je naša trdnjava, otroci, tudi v mladostnih letih, pa imajo možnost, da se dodatno razvijejo v slovenskih domovih na kulturnem, pevskem in športnem področju. Učitelji poučujemo že od vseh začetkov prostovoljno, brez plačila; nič ne dobimo ne od društev in še manj od argentinske vlade, zdaj so v klopih že otroci tretjega in celo četrtega rodu,« pove Irena Urbančič Poglajen, ki se je seminarja v Sloveniji udeležila drugič. Vselej pošljejo drugega učitelja, ki se za povrhu obveže, da bo dve leti po izobraževanju še poučeval. »Gonilni sili našega truda sta strast in ljubezen, veliko sem prejela, zato čutim, da moram tudi dati,« še doda sogovornica.

Mia Rode, ki živi v Los Altosu v Kaliforniji v ZDA, je slovenščino v slovenskem klubu v bližnjem San

Franciscu začela poučevati po upokojitvi leta 2009. Na stanfordski univerzi je delala več kot 35 let. »Čeprav sem po poklicu bibliotekarka, in ne učiteljica, sem se odzvala povabilu. Število mojih učencev je različno, od pet do 12, ponašajo pa se z različno stopnjo znanja. Trenutno poučujem šest nadaljevalcev, trije, štirje pa so začetniki, zato se ukvarjam s tem, kako uskladiti program za prve in druge v dveh urah enkrat na teden. Veliko se pogovarjamo tudi po telefonu in elektronski pošti. Največ težav povzroča izgovorjava, saj morajo učenci ne samo slišati slovenske besede, temveč imeti priložnost, da v slovenščini tudi odgovarjajo. Vsakega imam zelo rada in zelo sem vesela, da jih zanima; dokler je zanima-

nje, ga je treba izrabiti,« navdušeno razlaga o svojih učencih, večinoma potomcih Slovencev. Med njimi sta tudi dva Američana: mož operne pevke Suzane Ograjenšek, ki se je slovenščine začel učiti zaradi otrok (za zdaj imata eno hčer), drugi pa je ameriški glasbenik Rex Inglis, ki se je zaljubil v glasbo slovenskega ansambla Navihanke in je Mijin učenec že četrto leto.

Pouk po spletu

Mia Rode poleg poučevanja v učilnici (s še tremi Slovenkami iz slovenskega združenja v ZDA/Slovenian Union in America) od pet do 14 učencev že četrto leto poučuje po spletu z uporabo aplikacije GoToMeeting. Čeprav takšno srečevanje zahteva popolnoma drugačno

poučevanje, ga opisuje kot idealno med klasično učilnico in poučevanjem po posnetku. »Na spletu uporabljam zelo različne učbenike in vire in vsaka lekcija je tako posebej pripravljena,« še doda.

Kot hči povojnega begunca, ki se je čez Ljubelj podal v Avstrijo, potem pa v ZDA, je novo domovino doživela povsem drugače. Ko je oče postal ameriški državljan, je za njim lahko prišla tudi družina. V ZDA je prišla pri 20 letih; najprej je živela pri starših v Chicagu, po študiju knjižničarstva se je vpisala še na magisterij. Iz Slovenije je nato prišel tudi njen mož, izumitelj in inženir dr. **France Rode**, med drugim znan kot avtor prvega žepnega kalkulatorja HP-35. Leta 1962 sta se preselila v Los Altos, kjer živita še danes. »V ZDA sem šla z veliko radovednostjo. Lahko bi končala

ljubljsko univerzo, a življenje v Sloveniji je bilo za nas, družino nekoga, ki je bil na črni listi, zelo omejeno, zato izselitev v ZDA zame ni bila težka,« pripoveduje. V domovino, k sorodnikom v Škofjo Loko, se je pogosteje začela vračati po mamini smrti in upokojitvi, običajno pa jo obišče enkrat na dve leti. Kakovost življenja pri nas se je po njenem opažanju zelo dvignila predvsem po vstopu v Evropsko unijo.

Na drugi konec sveta pa se je v upanju na boljše zaposlitvene možnosti pred dvema letoma podala **Marjetka Gojkošek**, ki poučuje v slovenskem klubu oziroma sloven-

ski šoli Ivana Cankarja v Geelongu v bližini Melbourne. V Avstraliji nima prednikov, njeni študentje, ki jih poučuje zadnje leto in pol, so stari med 22 in 63 leti, v povprečju pa okoli 50 let z različnim znanjem slovenščine. Med njimi so tisti, ki so se v Avstralijo priselili po drugi svetovni vojni in so s starši doma govorili slovensko, zdaj pa že lep čas nič, saj imajo avstralske partnerje, pa tudi predstavniki druge ali tretje generacije Slovencev, ki niso ohranili slovenskega jezika. Čeprav jih je bilo lani uradno vpisanih 19, se jih vsako nedeljo od 10. do 12. ure zbere okoli deset.

Učiteljica po naključju

»Po knjigi *A, B, C ... 1, 2, 3 gremo se učimo osnov od tega, kje živiš in kaj delaš, do tega, kaj kupiti v trgovini*. Učiteljica sem postala po naključju. Prosili so me, naj jim priložnostno pomagam pri prevajanju, potem pa sem tudi sama začutila, da bi jih rada kaj naučila. V tem sem se zelo našla in zelo uživam, vzljubili so me in jaz njih. Včasih ob harmonikah starejših možakarjev tudi zapojemo ponarodele pesmi in zelo sem ponosna, da lahko v Avstraliji pojem svojo najljubšo pesem *Tam, kjer murke cveto*. Peli smo tudi *Zdravljico* in se

s Slovenijo povezujemo ne samo jezikovno, ampak tudi kulturno,« pove. Soudeteleženke na tokratnem seminarju pa so jo spodbudile, da bo po vrnitvi v Avstralijo pri pouku s svojimi učenci skušala čim več govoriti v slovenščini.

Kot priznava magistrica psihologije, se je v svet podala precej navivno in tudi službe na svojem področju še ni našla, čeprav je poklic psihologa na seznamu najbolj zaželenih poklicev. »Realnost je povsem drugačna. Ne sprejemajo in ne priznavajo izobrazbe kar tako, tako da sem se vpisala na študij socialnega dela, ki je zelo drag, a upam, da bom morda našla pot do zelenega cilja. V Avstralijo si želi in prihaja veliko ljudi, zato vedno bolj zaostrejejo pogoje. S študentskim vizumom se ne morem zaposliti za polni ali polovični delovni čas, zato imam več različnih del: delam kot vodja skupine za pomoč otrokom s posebnimi potrebami in iz travmatiziranih družin, zdaj bom delala še z begunci. Čeprav je bilo zlasti prvo leto zelo težko,

mi ni žal,« pravi. Slovenija je lepa, toda zaposlitvene možnosti mladim onemogočajo razvoj, zato je s tega vidika ne pogreša. Pogreša pa prijatelje in družino ter povezanost z ljudmi, saj bo najbrž trajalo leta, da jo bodo kot tujko sprejeli. V dveh letih je šele drugič doma, saj so letalske vozovnice zelo drage, poleg denarja pa je treba imeti za obisk domovine še čas.

Z veleposlaništva še med tečajnike

Diplomirana novinarka in magistrica latinskoameriških študij **Mojca Grandovec**, ki je v Sloveniji poučevala španščino na osnovni šoli in na jezikovnih šolah, se v poučevanje slovenščine šele podaja. Tretje leto živi v Brasílii v Braziliji, kjer je zaposlena kot lokalna sodelavka na slovenskem veleposlaništvu. »V Braziliji naj bi živelo med 1000 in 5000 Slovenci, tečaji slovenščine pa so doslej potekali v São Paulu in Riu de Janeiru, kjer jih živi največ. Potreba po tečaju slovenščine se je zdaj pokazala tudi v Brasílii, kjer začnemo tečaje, tudi po skypu na daljavo. V zadnjih letih so se namreč sem priselili mlajši Slovenci, večinoma Slovenke, zato med njihovimi partnerji vlada zanimanje za učenje slovenščine, pričakujemo pa, da se je bodo učili tudi njihovi otroci,« opisuje bodoče slušatelje.

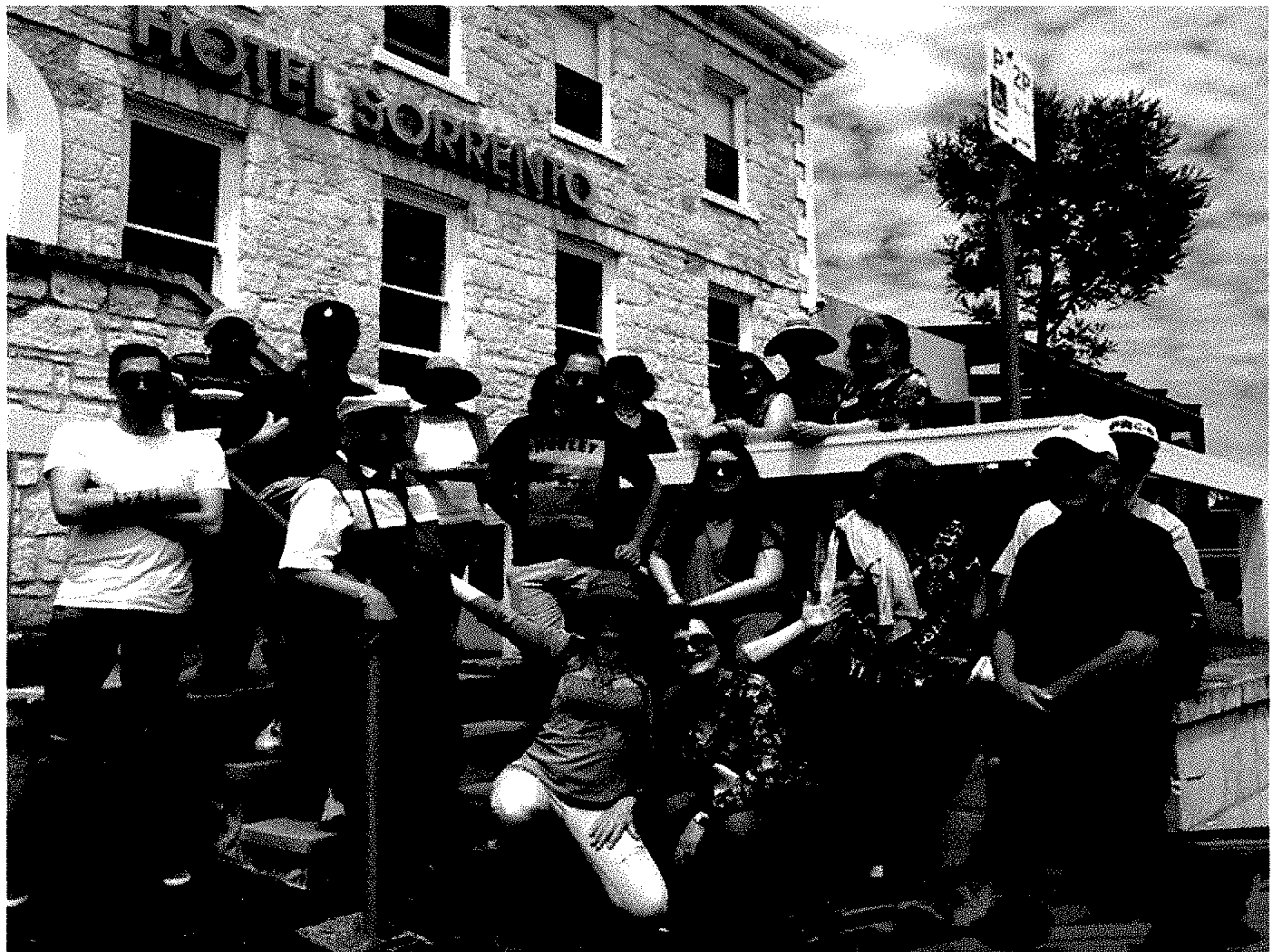
Pri poučevanju se bo oprla na gradivo, ki ga bo dobila na seminarju, v to pa jo žene ljubezen do jezikov, ki se jih je tudi sama vselej rada učila. Žalostno je, še doda, da v nekaterih mešanih družinah otroci ne znajo slovenščine niti se je ne učijo.

SREČANJE ENKRAT NA DVE LETI

Seminar za učitelje slovenščine in drugih predmetov v slovenščini v čezoceanskih državah, ki ga od 90. let organizirata Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport (strokovni del pripravi Zavod RS za šolstvo), od leta 2013 pripravljajo enkrat na dve leti. Prej so ga vsako leto. Ponavadi se ga udeleži od 15 do 20 učiteljev slovenskih sobotnih in popoldanskih šol ali tečajev slovenščine, ki potekajo v okviru slovenskih skupnosti v čezoceanskih državah: v Argentini, ZDA, Kanadi, Avstraliji, Braziliji, zadnji dve leti tudi v Egiptu. Tam pouk slovenščine in drugih predmetov v slovenščini poučuje okoli 150 učiteljev na približno 25 šolah. Število šol je dokaj stanovitno, se pa širijo še v druga mesta, kjer jih prej ni bilo.

Učiteljice slovenščine (od leve proti desni) Irena Urbančič Poglajen (zgoraj), Marjetka Gojkošek (spodaj), Mia Rode (v sredini) in Mojca Grandovec

Učenci niso vselej otroci, tisti Marjetke Gojkošek so v povprečju srednjih let.FOTO OSEBNI ARHIV

Utrip ob 25. obletnici slovenske osamosvojitve v Balantičevi šoli v Buenos Airesu v ArgentiniFOTO ARHIV ŠOLE